

hierboven al aangaf) ten aanzien van het tegen- gaan van geluidsoverlast van de luchtvaart in Ne- derland verdacht veel op ‘meestribbelen’ lijkt: doen alsof je meewerkt maar in werkelijkheid voortgang saboteren of vertragen.

Inmiddels is begin 2026 het kabinet-Jetten aan- getreden. Opvallend genoeg is de erfenis van minister Madlener vastgelegd in het regeer- akkoord van dit nieuwe kabinet. De volgens amb- tenaren luchtvaartvriendelijke berekeningen zou- den de basis moeten vormen van nieuwe regels die onder meer moeten leiden tot het ‘herstel van de rechtsbescherming van omwonenden’ tegen geluidsoverlast van Schiphol. De Tweede Kamer moet er de komende maanden een besluit over nemen. Ik ben benieuwd of er lering wordt getrokken uit de uitspraak van de Afdeling, maar vrees voor de omwonenden dat dat niet of nau- welijks het geval zal zijn.⁸

W.Th. Douma

Juridisch expert bij European Environmental Law (EEL) Consultancy en EU Legal. Deze bijdrage is op persoonlijke titel geschreven.

8 Tot slot nog dit. In 2025 waren er 477.552 vluchten op Schiphol en in de vijf jaren daarvoor waren er gemid- deld 361.540 vluchten per jaar. De norm van maxi- maal 478.000 vluchten is dus géén verbetering voor omwonenden vergeleken met de laatste vijf jaren. Het is wel een verbetering met de pre-Covid situatie waar- in er in 2018 en 2019 jaarlijks bijna 500.000 vluchten waren.

Milieueffectrapportage

47

In een mer-beoordeling kunnen de bestaan- de milieugevolgen van de omgeving op een nieuw project niet op zichzelf leiden tot de plicht om een milieueffectrapport te maken

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

11 februari 2026, 202306974/1/R1,
ECLI:NL:RVS:2026:769

(mr. Besselink, mr. Scholten-Hinloopen,
mr. De Groot)

Noot R. Sillevius Smitt

Stedelijk ontwikkelingsproject. Mer-plicht. Mer-beoordeling. Aanzienlijke milieueffecten.

[Besluit mer, art. 2, bijlage, categorie D 11.2; Omgevingsbesluit, bijlage V, categorie J11]

In 2023, 2024 en 2025 hebben het college van bur- gemeester en wethouders van Zaanstad en de raad van Zaanstad enkele besluiten genomen voor de bouw van woongebouwen in Zaanadam. De bestreden besluiten (een bestemmingsplan, omgevingsvergunning en besluit hogere waar- den), die gecoördineerd zijn voorbereid en be- kendgemaakt, maken de bouw van twee gebou- wen met 120 woningen aan de Badhuisweg 1 mogelijk. Deze locatie ligt op het Zaaneiland op een perceel waarop een kantoorgebouw stond. Dit kantoorgebouw is in 2024 gesloopt. Appellanten betogen dat de cultuurhistorische waarden en de luchtkwaliteit in het plangebied onvoldoende in de mer-beoordeling zijn betrok- ken. Wat betreft de luchtkwaliteit wijzen zij op de gevolgen op de woningen van de in de omgeving aanwezige industrie.

De Afdeling overweegt dat de eventuele gevolgen voor de luchtkwaliteit van een bron van buiten het plangebied komen. Deze gevolgen vallen buiten de toetsing van artikel 7.17 Wm.

Wat betreft de mogelijke aantasting van cultuur- historische waarden volgt de Afdeling de stelling van de raad dat geen milieueffectrapport nodig is.

Uitspraak in het geding tussen:

1. [appellant sub 1], wonend in Zaandam, gemeente Zaanstad,
2. [appellant sub 2A] en [appellant sub 2B], beiden wonend in Zaandam, gemeente Zaanstad (hierna samen in enkelvoud: [appellant sub 2]),
3. [appellant sub 3A] en [appellant sub 3B], beiden wonend in Zaandam, gemeente Zaanstad (hierna samen in enkelvoud: [appellant sub 3]),
4. [appellant sub 4] en anderen, allen wonend in Zaandam, gemeente Zaanstad (hierna: [appellant sub 4] en anderen),
5. [appellant sub 5A] en [appellant sub 5B], beiden wonend in Zaandam, gemeente Zaanstad, appellanten,

en

1. *het college van burgemeester en wethouders van Zaanstad,*
2. *de raad van de gemeente Zaanstad,* verweerders.

Procesverloop

Bij besluit van 18 juli 2023 heeft het college hogere waarden vastgesteld voor het bouwen van twee woongebouwen aan de Badhuisweg 1 in Zaandam.

Bij besluit van 21 september 2023 heeft de raad het bestemmingsplan “Badhuisweg 1” vastgesteld. Bij besluit van 26 september 2023, kenmerk O202201790, heeft het college een omgevingsvergunning verleend voor de bouw van twee woongebouwen en het maken, hebben of veranderen van een uitweg.

Deze besluiten zijn met toepassing van artikel 3.30 van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro) gecoördineerd voorbereid en bekendgemaakt.

Tegen een of meer van deze besluiten hebben [appellant sub 1], [appellant sub 2], [appellant sub 4] en anderen en [appellant sub 3] beroep ingesteld. Bij besluit van 9 januari 2024, kenmerk O202201790, heeft het college de omgevingsvergunning voor de bouw van twee woongebouwen en het maken, hebben of veranderen van een uitweg gewijzigd.

Bij besluit van 27 februari 2025 heeft de raad het bestemmingsplan “Herstelbesluit Badhuisweg 1” vastgesteld.

Daartoe in de gelegenheid gesteld hebben [appellant sub 2], [appellant sub 4] en anderen en [appellant sub 3] een zienswijze over deze herstelbesluiten naar voren gebracht.

[appellanten sub 5] hebben beroep ingesteld tegen deze herstelbesluiten.

Bij besluit van 27 november 2025, kenmerk O202201790, heeft het college opnieuw de omgevingsvergunning voor de bouw van twee woongebouwen en het maken, hebben of veranderen van een uitweg gewijzigd. Bij afzonderlijk besluit van dezelfde datum heeft het college het besluit van 9 januari 2024 ingetrokken.

[appellant sub 2] en [appellant sub 4] en anderen hebben daarover hun zienswijzen naar voren gebracht.

De raad en het college hebben gezamenlijk een verweerschrift ingediend.

Woningstichting Rochdale heeft een schriftelijke uiteenzetting gegeven.

[appellant sub 4] heeft een nader stuk ingediend.

De Afdeling heeft de zaak op een zitting behandeld op 16 januari 2026, waar zijn verschenen:

- [appellant sub 2], bijgestaan door mr. M.L. Santokhi, rechtsbijstandverlener in Amsterdam;
- [appellant sub 4] en anderen, vertegenwoordigd door [appellant sub 4A];
- [appellant sub 3], bijgestaan door mr. J.S. Maas, advocaat in Den Haag;
- de raad en het college, beide vertegenwoordigd door mr. S.A.J. van der Horst, advocaat in Hoofddorp, M.M. van de Varst, mr. N. Kippers en A. Mokemsing;
- Rochdale, vertegenwoordigd door mr. A. Kamphuis, advocaat in Amsterdam, en [gemachtigde].

Overwegingen

[...; *red.*]

Inleiding

3. De bestreden besluiten, die gecoördineerd zijn voorbereid en bekendgemaakt, maken de bouw van twee gebouwen met 120 woningen aan de Badhuisweg 1 in Zaandam mogelijk. Deze locatie ligt op het Zaaneland op een perceel waarop een kantoorgebouw stond. Dit kantoorgebouw is in 2024 gesloopt. Rochdale is initiatiefnemer van deze ontwikkeling.

4. [appellant sub 3] woont op het adres [locatie 1], op ongeveer 28 meter van het plangebied.

[appellant sub 1] woont op het adres [locatie 2] op hemelsbreed ongeveer 265 meter van het plangebied.

[appellant sub 2] woont op het adres [locatie 3], op ongeveer 8 meter van het plangebied.

[appellant sub 4] en anderen wonen allen in het complex Hogerwal aan de Badhuisweg, op ongeveer 11 meter van het plangebied.

[appellanten sub 5] wonen op het adres [locatie 4], op ongeveer 8 meter van het plangebied.

De herstelbesluiten

5. Bij het herstelbesluit van de raad van 27 februari 2025 heeft de raad het bestemmingsplan opnieuw, gewijzigd vastgesteld. Bij het herstelbesluit van het college van 27 november 2025 heeft het college de bij besluit van 26 september 2023 verleende omgevingsvergunning gewijzigd.

De raad en het college hebben de herstelbesluiten van 27 februari 2025 en 27 november 2025 genomen naar aanleiding van de beroepsgronden van een aantal appellanten over parkeren. Aanvankelijk gingen de raad en het college ervan uit dat voor 20 appartementen niet in parkeerplaatsen hoeft te worden voorzien en dat een korting kon worden toegepast voor het gebruik van deelauto's. Voor de herstelbesluiten is een nieuw parkeeronderzoek gedaan waarin voor alle woningen een parkeerbehoefte is berekend en waarin geen rekening is gehouden met deelauto's. Van het bestemmingsplan is in essentie alleen de toelichting daarbij gewijzigd. De wijziging van de omgevingsvergunning resulteert in de verplichting om zeven extra parkeerplaatsen aan te leggen.

6. De beroepen zijn op grond van artikel 6:19 van de Algemene wet bestuursrecht van rechtswege gericht tegen deze herstelbesluiten.

7. [appellant sub 3], [appellant sub 2] en [appellanten sub 5] betogen dat de wijzigingen in de herstelbesluiten zodanig zijn dat daarom nieuwe ontwerpbesluiten ter inzage hadden moeten worden gelegd. Dit betoog slaagt niet. Van het bestemmingsplan is alleen de definitie van het bestemmingsplan in de planregels en de motivering in de plantoelichting gewijzigd. Ten opzichte van het ontwerpbesluit gaat het daarom niet om een naar aard en omvang zodanige wijziging dat een nieuw ontwerpplan ter inzage had moeten worden gelegd. Ook de wijziging van de omgevingsvergunning, die louter resulteert in de verplichting om zeven extra parkeerplaatsen aan te leggen, is van ondergeschikte aard, zodat het college evenmin gehouden was om daarvan een nieuw ontwerpbesluit ter inzage te leggen.

8. Omdat de raad bij besluit van 27 februari 2025 het bestemmingsplan opnieuw, gewijzigd heeft vastgesteld, zal de Afdeling hierna eerst de beroepen tegen dit besluit beoordelen. Daarna zal de

Afdeling bezien of er nog procesbelang bestaat bij een beoordeling van het besluit van de raad van 21 september 2023.

Omdat het college de verleende omgevingsvergunning heeft gewijzigd, zal de Afdeling hierna eerst de beroepen tegen het besluit van het college van 27 november 2025 beoordelen, dus zoals de omgevingsvergunning van 26 september 2023 met de wijziging uit het besluit van 27 november 2025 is komen te luiden. Daarna zal de Afdeling bezien of er nog procesbelang bestaat bij een afzonderlijke beoordeling van het besluit van het college van 26 september 2023.

De beroepsgronden tegen het bestemmingsplan [...; red.]

Mer-beoordeling

11. [appellant sub 4] en anderen betogen dat de cultuurhistorische waarden en de luchtkwaliteit in het plangebied onvoldoende in de mer-beoordeling zijn betrokken. Wat betreft de luchtkwaliteit wijzen zij op luchtverontreiniging door de in de omgeving van het plangebied aanwezige industrie met gevolgen daarvan voor de nieuwe woningen in het plangebied. Volgens hen had vanwege beide genoemde aspecten een MER moeten worden gemaakt.

11.1. De door [appellant sub 4] en anderen bedoelde gevolgen voor de luchtkwaliteit kent een bron buiten het plangebied en deze gevolgen vallen zodoende buiten de toetsing van artikel 7.17 van de Wet milieubeheer. In hetgeen is aangevoerd over een mogelijke aantasting van cultuurhistorische waarden, ziet de Afdeling evenmin reden om de raad niet te volgen in zijn standpunt dat het opstellen van een milieueffectrapport niet nodig is.

Het betoog slaagt niet.

[...; red.]

Cultuurhistorische waarde van het hoofdkantoor

18. [appellant sub 4] en anderen betogen dat de raad een groter gewicht had moeten toekennen aan de cultuurhistorische waarde van de in het plangebied aanwezige bebouwing.

18.1. Naar het oordeel van de Afdeling heeft de raad deugdelijk gemotiveerd op welke wijze hij rekening heeft gehouden met de in het plangebied aanwezige cultuurhistorische waarden. Bij de voorbereiding van het plan is de cultuurhistorische waarde van het voormalige kantoorpand van houthandel Pont-Meyer onderzocht in een cul-

tuurhistorische quickscan (bijlage 3 bij de plan-toelichting) en een bouwhistorische quickscan (bijlage 4 bij de plan-toelichting). Uit de in de cultuurhistorische quickscan opgenomen waardering volgt een zekere cultuurhistorische waarde van het voormalige kantoorpand. De raad heeft deze cultuurhistorische waarde in zijn afweging betrokken, maar een groter gewicht toegekend aan het belang bij de bouw van nieuwe woningen dan aan het behoud van het hoofdkantoor van Pont-Meyer. Daarbij heeft de raad betrokken dat het voormalige hoofdkantoor geen monumentale status had en ook niet geschikt is voor het verbouwen tot woningen.

Het betoog slaagt niet.

[...; red.]

Conclusie over het bestemmingsplan

27. De beroepsgronden tegen het besluit van 27 februari 2025 tot vaststelling van het bestemmingsplan “Herstelbesluit Badhuisweg 1” slagen niet.

[...; red.]

Conclusie en proceskosten

30. De beroepen tegen het besluit van de raad van 27 februari 2025 tot vaststelling van het bestemmingsplan “Herstelbesluit Badhuisweg 1” en de besluiten van 26 september 2023 en 27 november 2025 tot verlening en wijziging van de omgevingsvergunning zijn ongegrond.

31. Omdat de bestreden ontwikkeling op grondslag van deze besluiten mag worden gerealiseerd, hebben appellanten geen procesbelang meer bij een zelfstandige beoordeling van de eerdere besluiten. De Afdeling zal de beroepen daarom voor het overige niet-ontvankelijk verklaren.

32. Omdat de herstelbesluiten zijn genomen naar aanleiding van de beroepen, moeten de raad en het college op na te melden wijze de proceskosten van [appellant sub 2] en [appellant sub 3] vergoeden. Van proceskosten die voor vergoeding in aanmerking komen is in de beroepen van [appellant sub 1], [appellant sub 4] en anderen en [appellanten sub 5] geen sprake.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

I. verklaart de beroepen tegen het besluit van de raad van de gemeente Zaanstad van 27 februari 2025 tot vaststelling van het bestemmingsplan

“Herstelbesluit Badhuisweg 1” en de besluiten van het college van burgemeester en wethouders van Zaanstad van 26 september 2023 en 27 november 2025, kenmerk O202201790, tot verlening en wijziging van de omgevingsvergunning ongegrond; II. verklaart de beroepen voor het overige niet-ontvankelijk;

[...; red.]

NOOT

De mer-overweging (r.o. 11) in deze uitspraak is in mijn optiek opmerkelijk. Ten eerste omdat een appellant aanvoert dat aantasting van cultuurhistorische waarden niet voldoende is meegenomen in de mer-beoordeling voor dit stedelijk ontwikkelingsproject in Zaanstad, maar de Afdeling die grond zonder motivering afwijst. Het is in de praktijk altijd lastig om voor een ‘zacht’ milieuthema als cultureel erfgoed een oordeel te geven over de vraag of sprake is van aanzienlijke milieugevolgen, zeker bij gebouwen zonder monumentale status (zie r.o. 18) (wat overigens niet betekent dat het pand geen belangrijke erfgoedwaarde kan hebben). Desondanks is er wél altijd een onderbouwing te geven, en is in deze casus ook een cultuurhistorische quickscan uitgevoerd (zie wederom r.o. 18). Mij is niet duidelijk of de mer-beroepsgrond voldoende inhoudelijk was en ook over hetzelfde gebouw uit r.o. 18 ging. Als de beroepsgrond onvoldoende specifiek is, dan overweegt de Afdeling dát meestal (zie bijvoorbeeld ABRvS 4 juni 2025, ECLI:NL:RVS:2025:2565, r.o. 11.2: ‘Hierbij neemt de Afdeling in aanmerking dat [appellant] niet heeft onderbouwd op welke concrete punten de motivering van het college onjuist zou zijn’). In de hier opgenomen uitspraak moeten we het doen met de stellige eindconclusie dat de Afdeling de beroepsgrond niet volgt.

Ten tweede een principiële punt over de vereiste reikwijdte van mer-beoordelingen. Net als vijf jaar geleden (ABRvS 20 januari 2021, ECLI:NL:RVS:2021:80, «JM» 2021/52 en *M en R* 2021/43 (*Bestemmingsplan ‘Laarveld 2020’*)) overweegt de Afdeling in een zaak over een mer-beoordeling dat de effecten van een bron (hier: industrie) in de omgeving van een nieuw project (hier: twee woongebouwen) niet in een mer-beoordeling meewegen bij de vraag of een milieueffectrapport vereist is. Recenter nog her-

haalt de Afdeling dit oordeel (ABRvS 18 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1544, r.o. 10.0). In de uitspraak uit 2021 overwoog de Afdeling dat de betreffende beroepsgrond betrekking had op het 'spiegelbeeld': de effecten van een bestaande activiteit in de omgeving op het beoogde project. Die term gebruikt de Afdeling in onderhavige uitspraak niet, maar inhoudelijk is de redenering identiek.

Daarmee *lijkt* (ik kom daar later nog op terug) sprake van een jurisprudentielijn, die in mijn optiek niet aansluit bij de Mer-richtlijn. De Afdeling hanteert mijns inziens een beperkte blik op de wijze waarop milieueffecten kunnen ontstaan. Door het plaatsen van een gevoelige functie in de nabijheid van een industrieterrein kunnen er wel degelijk gezondheidsgevolgen ontstaan. Pas als een ontvanger bij een emissiebron wordt toegestaan, krijgt de emissie een gezondheidseffect; dat effect was er nog niet voordat de gevoelige functie werd toegestaan.

Daarmee sluit de benadering van de Afdeling ook niet aan bij de praktijk van milieueffectrapportage. In milieueffectrapporten wordt het 'spiegelbeeld-effect' wél in beeld gebracht, net als maatregelen (of alternatieven) om eventueel aanzienlijke milieueffecten te voorkomen, bijvoorbeeld aan bron- of ontvangerszijde. Het is logisch om deze effecten dan ook in een mer-beoordeling in beeld te brengen, die bedoeld is om te beoordelen of er vanwege de aanzienlijke milieueffecten van een plan of project een milieueffectrapport nodig is. In Vlaanderen, zo bevestigen de verantwoordelijk ambtenaren voor milieueffectrapportage binnen de Vlaamse overheid, is dit ook de praktijk.

Ik heb mijn bedenkingen bij de 2021-uitspraak eerder al aan het papier toevertrouwd in mijn annotatie bij de *Exclusiva Hamerkwartier*-uitspraak (ABRvS 13 maart 2024, ECLI:NL:RVS:2024:1048, «JM» 2024/85). In die uitspraak oordeelde de Afdeling of de gevolgen voor het groepsrisico voor nieuwe bewoners van het Hamerkwartier in Amsterdam voldoende in beeld waren gebracht, vanwege industriële activiteiten in de omgeving van het woningbouwproject. Die uitspraak ging over een milieueffectrapport. In mijn annotatie schreef ik over het verschil met de reikwijdte van mer-beoordelingen (uitgaande van de 2021-uitspraak dat het 'spiegelbeeld-effect' daar niet in meegenomen hoeft te worden):

'Het is de vraag of dit onderscheid tussen mer-beoordelingen en milieueffectrapporten terecht is. Als een effect zoals in onderhavige uitspraak het groepsrisico, in het kader van een MER een aanzienlijk milieueffect kan zijn, is het logisch om dit effect ook in het kader van een (daaraan voorafgaande) mer-beoordeling in beeld te brengen. Met andere woorden: in een logisch systeem geldt voor mer-beoordelingen dezelfde reikwijdte als voor milieueffectrapporten. Meer inhoudelijk is het echter ook logisch om in een mer-beoordeling en in een MER onderzoek te doen naar dit 'spiegelbeeld'. Dit bijvoorbeeld in het kader van de gezondheidsgevolgen van een nieuw project: de risico's voor de menselijke gezondheid zijn een criterium respectievelijk inhoudsvereiste voor zowel de mer-beoordeling (bijlage III, onder 1, onder g) van de Mer-richtlijn) als het MER (bijlage IV, onder 5, onder d) van de Mer-richtlijn). Door woningbouw bij een industrieterrein toe te staan, worden mogelijk meer mensen blootgesteld aan gezondheidsrisico's. Om daarnaast specifiek in een MER aan te tonen dat de onderzochte alternatieven uitvoerbaar zijn is het nodig om de vraag te beantwoorden of bewoning bij een bedrijventerrein juridisch toelaatbaar is binnen de regels over de toegestane milieubelasting. Ook daarom is een beeld van de milieubelasting binnen het project nodig in een MER. Verder wordt in MER'en onderbouwd of alternatieven voldoen aan de doelstelling van een plan. Veel ruimtelijke plannen hebben het beschermen en/of bevorderen van de gezondheid van bewoners als doelstelling, waardoor het logisch is om te bezien of een gekozen invulling van een project toekomstige bewoners voldoende beschermt.'

In de hier opgenomen uitspraak gaat de Afdeling feitelijk niet inhoudelijk in op de beroepsgrond tegen de mer-beoordeling over luchtkwaliteit. Daartegenover staat een aantal uitspraken waarin de Afdeling wél inhoudelijk ingaat op gronden over effecten vanuit de omgeving op het project, die (blijkbaar) niet afstuiten tegen het relativiteitsvereiste (zie over het relativiteitsvereiste, ook met betrekking tot milieueffectrapportage, de overzichtsuitspraak ABRvS 11 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2706, «JM» 2021/3). Over het stedelijk ontwikkelingsproject Beurskwartier 1 in Utrecht, bijvoorbeeld, overweegt de Afdeling met betrekking tot de gevolgen van een ánder reeds toegestaan project in de omgeving

(het plan Heycopstraat): 'Verder leidt het plan Heycopstraat niet tot andere milieugevolgen, zoals geluid en licht, binnen het plangebied van Beurskwartier 1' (ABRvS 27 november 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4871, «JM» 2025/20 (*Bestemmingsplan 'Beurskwartier 1'*), r.o. 12.3.1).

In de uitspraak over een gebiedsontwikkeling in het noordwesten van Leidsche Rijn, Utrecht, concludeert de Afdeling dat de raad terecht heeft besloten om geen milieueffectrapport te vereisen ABRvS 9 oktober 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4095 (*Bestemmingsplan 'Woningbouw Haarrijn en Haarrijnseplas'*), r.o. 26.1. Zij onderbouwt dit door te verwijzen naar wat zij ervoor heeft overwogen, onder meer over het betoog over een gebrekkig onderzoek naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit van toekomstige bewoners van het project zelf. Hoewel de verwijzing naar 'het voorgaande' algemeen is, blijkt uit de opbouw van de uitspraak dat de Afdeling de beroepsgrond over luchtkwaliteit heeft beoordeeld in het kader van de mer-beoordeling.

In een uitspraak over een woningbouwproject in Gouda overweegt de Afdeling eerst dat de bestaande bodemverontreiniging niet in de mer-beoordeling is meegenomen (ABRvS 25 mei 2022, ECLI:NL:RVS:2022:1504 (*Bestemmingsplan 'Ridder van Catsweg 683, Gouda'*), r.o. 44.3).

Daarna overweegt ze echter dat in de plantoelichting voldoende inzicht is gegeven in het aspect bodem: de verontreinigde bodem zal gesaneerd worden, waardoor er wat betreft de bodemsituatie geen sprake is van belangrijke nadelige milieugevolgen. In de betreffende plantoelichting staat dat het onderzoek naar de bodemkwaliteit, waar de Afdeling naar verwijst, is uitgevoerd om te bepalen of de bestaande bodemkwaliteit passend is bij het toekomstige gebruik. Oftewel: het gaat niet om de gevolgen van het beoogde project voor de bestaande bodemkwaliteit, maar om de randvoorwaarden of gevolgen vanuit de huidige bodemkwaliteit voor de beoogde functie. Ook een 'spiegelbeeld-effect' dus.

Terwijl ik hiervoor schreef dat sprake lijkt van een jurisprudentielijn, blijkt echter juist niet van een consistente lijn in de jurisprudentie over de reikwijdte van mer-beoordelingen. Drie keer zijn beroepsgronden over het 'spiegelbeeld-effect' op voorhand terzijde geschoven, andere keren worden dergelijke gronden wel inhoudelijk behan-

deld. Het moge duidelijk zijn dat de laatste route mij principieel juist en logisch lijkt.

R. Sillevius Smitt
Jurist bij de Commissie voor de milieueffectrapportage

Milieustrafrecht / Afval / Landbouw

48

De verdachte maakt fouten inzake verplichtingen uit de Meststoffenwet maar hoeft een ontnemingsvordering van ruim € 1.5 miljoen niet te betalen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden
28 januari 2026, 21-004244-24,
ECLI:NL:GHARL:2026:457
(mr. Bek, mr. Van Lookeren Campagne,
mr. Van Kampen)
Noot S. Pieters

Mest. Fosfaat. Fosfaatrecht. Stikstof. Stikstofcrisis. Wederrechtelijk verkregen voordeel. Ontnemingsvordering.

[Sv art. 422; Sr art. 36e lid 1 en 5]

Deze uitspraak ziet op een ontnemingsvordering van € 1.669.428 wegens wederrechtelijk verkregen voordeel op grond van de Meststoffenwet. In de processen-verbaal van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van 22 juni 2023 en 18 april 2024 is het wederrechtelijk verkregen voordeel over de jaren 2020 tot en met 2023 berekend op respectievelijk € 476.516,92, € 395.403,78, € 425.983,19 en € 371.524,99.

Betrokkene heeft kosten bespaard door in de kalenderjaren 2020 tot en met 2023 meer fosfaat te produceren dan het op zijn bedrijf rustende fosfaatrecht. Vanwege allerlei bijzondere omstandigheden heeft het hof de betalingsverplichting op nihil gesteld.

De advocaat-generaal had zich op het standpunt gesteld dat er geen aanleiding is om de betalings-